

INTERNATIONAL COMMISSION OF JURISTS

Commission internationale de juristes - Comisión Internacional de Juristas

" dedicated since 1952 to the primacy, coherence and implementation of international law and principles that advance human rights "

COMMUNIQUE DE PRESSE - COMUNICADO DE PRENSA - ข่าวประชาสัมพันธ์

เผยแพร่ ณ วันที่ 9 กรกฎาคม 2553

เรียกร้องให้ยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่ กรุงเทพมหานคร และอีก 18 จังหวัดโดยเร่งด่วน

คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล ("ไอซีเจ") ยินดีกับการตัดสินใจของรัฐบาลไทยในการยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดนครปฐม จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดน่าน และจังหวัดศรีสะเกษ แต่แค่นั้นยังไม่เพียงพอ แม้ไอซีเจตระหนักดีว่าประเทศไทยยังคงเผชิญกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงที่มีความซับซ้อน ไอซีเจขอเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และรัฐบาลไทย ให้ยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่กรุงเทพมหานครและอีก 18 จังหวัดซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม 2553 โดยเร่งด่วน

การประกาศภาวะฉุกเฉิน (States of Emergency) จะต้องไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อลดทอนหลักนิติธรรม (the Rule of Law) หรือหลักประชาธิปไตย กฎหมายระหว่างประเทศได้กำหนดกรอบการประกาศภาวะฉุกเฉินและการกำหนดมาตรการต่างๆ ที่จะใช้บังคับในภาวะฉุกเฉิน โดยเปิดช่องให้รัฐสามารถลดทอนสิทธิและเสรีภาพบางประการได้เมื่อประกาศภาวะฉุกเฉินอันเป็นข้อยกเว้นและเป็นมาตรการเพียงชั่วคราวเท่านั้น และรัฐจักต้องแจ้งต่อเลขาธิการแห่งสหประชาชาติ (หรือเรียกว่า "การเลียงพันกรณี") แต่ทั้งนี้ ไม่มีกรณีใดที่สิทธิและเสรีภาพนั้นจะถูกลดทอนได้ทั้งหมด

ประเทศไทยได้แจ้งอย่างเป็นทางการว่าจะเลียงพันกรณีอันเกี่ยวเนื่องด้วยเสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการเคลื่อนไหว และสิทธิในการชุมนุมโดยสงบในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และบางอำเภอของจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างไรก็ตาม มีข้อควรสังเกตว่าประเทศไทยมิได้เลียงพันกรณีอันเกี่ยวเนื่องด้วยสิทธิในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการไม่ถูกควบคุมตัวตามอำเภอใจ

ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ มิใช่ทุกๆ สถานการณ์ที่มีความรุนแรงจะเป็นภัยที่คุกคามต่อความอยู่รอดของชาติ กล่าวคือ ไม่ใช่แค่เพียงปรากฏสถานการณ์ความไม่สงบ การขัดคำสั่งของเจ้าหน้าที่ การฝ่าฝืนต่อกฎหมาย หรือการทำความผิดอาญาร้ายแรงจะอ้างเป็นเหตุให้การประกาศภาวะฉุกเฉินได้ทุกกรณี

การประกาศหรือการคงไว้ซึ่งภาวะฉุกเฉินอันเป็นการเลียงการปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนจะไม่ชอบธรรม หากภาวะดังกล่าวมาจากความคาดหมายหรือการเล็งเห็นได้ว่าจะเกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคง หรือมาจากข้อคิดเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่ง่ายต่อการให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย การใช้อำนาจดังกล่าวจะเกิดความชอบธรรมก็ต่อเมื่อรัฐไม่มีมาตรการสถานเบาอื่นใดบังคับใช้เพื่อจัดการกับภัยซึ่งคุกคามต่อชีวิตของชนในชาติ

The ICJ is an international non-governmental organisation comprising sixty of the world's most eminent jurists and has a worldwide network of national sections and affiliated organisations

33, rue des Bains, P.O. Box 91, 1211 Geneva 8, Switzerland
Tel: +41(0) 22 979 3800 – Fax: +41(0) 22 979 3801 – Website: <http://www.icj.org> - E-mail: info@icj.org

P
R
E
S
S
E
S
R
E
L
E
A
S
E

“ภัยคุกคามที่ยังไม่ปรากฏชัดและอาจเกิดขึ้นในอนาคต และการก่ออาชกรรมร้ายแรงที่เกิดขึ้นนั้น ยังไม่เพียงพอต่อการประกาศขยายภาวะฉุกเฉินและการใช้สิทธิเลียงพันธุกรณีในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่างๆ” นายโรเจอร์ นอร์มันด์ ผู้อำนวยการโครงการเอเชีย-แปซิฟิกแห่งไอซีเจกล่าว

ไอซีเจเคยแสดงข้อห่วงใยเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนและความคลุมเครือของบทบัญญัติของพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน (“พ.ร.ก. ฉุกเฉิน”) ซึ่งอาจเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ ในทำนองเดียวกัน ข้อสรุปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ พ.ศ. 2548 ระบุว่าพ.ร.ก. ฉุกเฉิน มิได้กำหนดข้อจำกัดในการใช้อำนาจเลียงพันธุกรณีที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน

ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ อำนาจของเจ้าหน้าที่ในภาวะฉุกเฉิน หากมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพแล้ว จำต้องบัญญัติให้ชัดเจนไว้ในกฎหมาย สอดคล้องกับเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และจำต้องไม่ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อลิดรอนความคุ้มครองตามหลักประชาธิปไตย

แม้จะอยู่ระหว่างการเลียงพันธุกรณี การละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่พึงได้รับความคุ้มครองโดยอำเภอใจนั้นย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไอซีเจพิจารณาแล้วเห็นว่า การใช้อำนาจตามพ.ร.ก. ฉุกเฉิน บางประการนั้นไม่สมควรแก่เหตุ ซึ่งเข้าข่ายเป็นการกระทำโดยอำเภอใจ ทั้งนี้ มาตรการการเลียงพันธุกรณีบางมาตรการของประเทศไทยนั้นยังไม่ปรากฏว่ามีความเหมาะสมเพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นแล้วหรือที่ใกล้จะเข้ามาถึงอย่างชัดเจน ไอซีเจมีข้อห่วงใยเกี่ยวกับการใช้หมายจับและควบคุมตัวตามพ.ร.ก. ฉุกเฉิน เพื่อควบคุมตัวบุคคลซึ่งแสดงออกถึงความเห็นแย้งทางการเมืองอย่างสงบ และการปิดสถานีวิทยุชุมชนและโทรทัศน์ สำนักพิมพ์ รวมทั้งเว็บไซต์ของกลุ่มบุคคลที่ถูกมองว่าเป็นผู้ที่สร้างความขัดแย้งซึ่งขัดต่อแนวทางการปกครองของรัฐที่มุ่งเน้นความสามัคคีปรองดอง

ตัวอย่างเช่น ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินได้ระงับการออกอากาศหรือเผยแพร่ของสื่อสิ่งพิมพ์ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ รวมทั้งปิดเว็บไซต์ แทนที่จะจำกัดเฉพาะสิ่งพิมพ์ บทความ หรือข้อวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งฝ่าฝืนต่อคำสั่งหรือก่อให้เกิดความรุนแรงซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อชีวิตของชนในชาติ การลิดรอนหรือจำกัดสิทธิมนุษยชนทั้งหลายนั้น ไม่ว่าในกรณีใดๆ จำต้องไม่เกินสมควรแก่เหตุแม้ว่าจะมีการประกาศเลียงพันธุกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศแล้วก็ตาม

“ในฐานะประธานสภาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเป็นโอกาสดีที่ประเทศไทยจะเป็นผู้นำในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนให้เป็นตัวอย่างแก่ประเทศอื่นๆ แม้ในภาวะที่มีความขัดแย้งรุนแรง ด้วยการยึดถือปฏิบัติตามพันธุกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศอย่างเคร่งครัด ความปรองดองภายในประเทศจะบรรลุผลได้ก็ต่อเมื่อมีการเคารพสิทธิและเสรีภาพอย่างเคร่งครัด ซึ่งรวมทั้งการแสดงออกซึ่งความเห็นแย้งอย่างสงบ” นายนอร์มันด์กล่าว

ข้อมูลเบื้องต้น

การขยายเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินต่อไปอีกเป็นระยะเวลา 3 เดือน ในท้องที่กรุงเทพมหานครและอีก 18 จังหวัด ได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐต่างๆ ด้วยเหตุว่าความขัดแย้งรุนแรงจะกลับมาเกิดขึ้นอีกในอนาคต จากปรากฏการสร้างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง การวางแผนเตรียมการก่อความวุ่นวายหรือเหตุร้ายต่างๆ ความต้องการรักษา

เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จ และการก่ออาชญากรรมที่ร้ายแรง เหตุดังกล่าวไม่สอดคล้องกับคำ
รับรองของรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศที่ระบุว่า “ภาวะปกติและความมีเสถียรภาพ” ได้กลับคืนสู่ประเทศไทยแล้วⁱ และไม่
สอดคล้องกับคำแถลงการณ์ของนายกรัฐมนตรีซึ่งโน้มน้าวสื่อระหว่างประเทศเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ผ่านมา ทั้งนี้
การเลี้ยงพันธกรณีด้วยการขยายเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพียงเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจะกระทำมิได้
ตามมาตรฐานกฎหมายระหว่างประเทศ

ⁱ “Backgrounder: Current Political Situation in Thailand”, 15 June 2010, page 1, available from the Ministry of Foreign Affairs of Thailand, online:
<http://www.mfa.go.th/web2670.php?id=22203>.